# BRAČKA DEKLARACIJA

*za budućnost LEADER-CLLD-a i razvoj otpornih i privlačnih ruralnih, obalnih i ribarskih područja*

---

*Polazeći od temeljnih načela lokalne demokracije, decentralizacije i participativnog upravljanja na terenu,*

*svjesni povijesne i društvene odgovornosti za očuvanje identiteta, demografskog opstanka te sveukupne vitalnosti hrvatskih prostora,*

*vodeći se temeljnim ustavnim odredbama Republike Hrvatske i ugovorima Europske unije koji jamče skladan razvoj regija, smanjenje teritorijalnih nejednakosti te jačanje kohezije,*

*prepoznajući neprocjenjiv doprinos koji lokalne zajednice daju ukupnoj stabilnosti, održivosti i očuvanju prirodne i kulturne baštine,*

*ističući čvrstu odlučnost da se glas i izvorne potrebe građana ugrade u same temelje budućih europskih i nacionalnih razvojnih politika,*

**mi, predstavnici lokalnih akcijskih grupa (LAG-ova) i lokalnih akcijskih grupa u ribarstvu (FLAG-ova) iz cijele Republike Hrvatske okupljeni putem svojih krovnih mrežnih organizacija u Supetru na otoku Braču, 18. rujna 2026. proglašavamo i usvajamo tekst deklaracije kako slijedi:**

---

U Republici Hrvatskoj, na **97 % državnoga teritorija** na kojemu živi 2**,5 milijuna stanovnika**, djeluje **56 lokalnih akcijskih grupa (LAG)** i **23 lokalne akcijske grupe u ribarstvu (FLAG)**. Ustrojeni kao neprofitne pravne osobe utemeljene na **načelima LEADER-CLLD-a**, oni predstavljaju dokazano učinkovit instrument za oživotvorenje temeljnih europskih vrijednosti, provedbu javnih politika te svestrani razvoj lokalnih zajednica.

Nadahnuti načelima Tartuške deklaracije iz 2016. godine, Briselske deklaracije iz 2023. godine, Deklaracije ELARD-a iz 2024. godine te zaključcima međunarodne konferencije Tematske radne grupe LEADER-CLLD Nacionalne mreže ZPP-a „Budućnost razvoja ruralnih

područja nakon 2027." (Tuheljske toplice, 2026.), mi, predstavnici lokalnih akcijskih grupa (LAG-ova i FLAG-ova) iz cijele Republike Hrvatske te naših krovnih mrežnih organizacija, okupljeni u Supetru na otoku Braču, ponovno i nedvosmisleno potvrđujemo svoju predanost izgradnji kohezivnije, participativnije i solidarnije Europe – **Europe bliže njezinim građanima**.

Suočeni s povijesnim demografskim, gospodarskim, okolišnim i geopolitičkim izazovima na nacionalnoj i europskoj razini, izražavamo potpunu spremnost za daljnji i ustrajan angažman u stvaranju vitalnih, održivih i otpornih ruralnih, obalnih i ribarskih zajednica, posvećenih zajedničkom oblikovanju europske budućnosti.

Razvojni pristup koji izvire iz stvarnih lokalnih potreba i endogenih potencijala zajednice danas je potrebniji nego ikada prije. Upravo ta načela utjelovljuje LEADER-CLLD, čija prepoznata dodana vrijednost mora zadržati status neizostavnog stupa razvoja na europskoj i nacionalnoj razini.

Dok se raspravlja o budućem višegodišnjem financijskom okviru (VFO), sljedeće su točke važne za oblikovanje budućih politika EU-a usmjerenih na razvoj naših lokalnih zajednica:

## 1. Jačanje i širenje LEADER-CLLD instrumenata

LEADER-CLLD mora trajno ostati integrirani, obvezujući i prioritetni instrument provedbe Zajedničke poljoprivredne politike (ZPP) i Zajedničke ribarstvene politike (ZRP).

Ovaj mehanizam jamči da se poljoprivredna i ribarstvena politika ne provodi isključivo kroz uske sektorske mjere, već putem cjelovitog teritorijalnog pristupa koji prožima gospodarske, društvene, ekološke i kulturne ciljeve. Takav pristup izravno pridonosi jačanju teritorijalne kohezije, učinkovitijem korištenju javnih sredstava, aktivnom uključivanju lokalnih dionika u definiranje razvojnih prioriteta te generiranju novih gospodarskih prilika stvarajući održive i otporne lokalne zajednice.

Nadalje, nužno je promicati LEADER-CLLD kao međusektorski alat unutar preostalih europskih politika. Potrebno je metodologiju LEADER-CLLD-a sustavno integrirati u kohezijsku i socijalnu politiku Europske unije, a posebice u instrumente s izraženom teritorijalnom dimenzijom. Time se punopravno vrednuje doprinos ovog mehanizma društvenoj koheziji, društvenim inovacijama, participativnom upravljanju i učinkovitoj provedbi integriranih teritorijalnih strategija čime se postiže sinergijski i cjelovit odgovor na razvojne izazove ruralnih, obalnih i ribarskih područja.

## 2. LAG-ovi i FLAG-ovi kao strateški akteri upravljanja integriranim lokalnim razvojem

Odlučno se zahtijeva formalno i institucionalno priznanje LAG-ova i FLAG-ova kao ključnih, autonomnih aktera lokalnoga razvoja, uz dodjelu proširenih ovlasti te dostatnih tehničkih i financijskih kapaciteta. Upravo se kroz institucionalno djelovanje lokalnih akcijskih grupa osigurava da se razvojni procesi odvijaju kroz harmonično povezivanje gospodarstva, društva, baštine i očuvanja okoliša.

U svrhu osiguranja demokratičnosti procesa, LAG-ovi i FLAG-ovi moraju, putem svojih mrežnih organizacija, biti institucionalno i obvezno uključeni u sve faze – od kreiranja i programiranja do provedbe, praćenja i vrednovanja – europskih i nacionalnih politika i programa, uključujući strukturirano sudjelovanje u izradi i implementaciji Nacionalnih i regionalnih partnerskih planova (NRPP).

## 3. Osiguranje pravedne i zaštićene financijske alokacije za provedbu LEADER-CLLD-a

Zahtijevaju se stabilna, zakonski zaštićena i dostatna proračunska sredstva za financijsko razdoblje 2028. – 2034., uz očuvanje ukupne razine financiranja koja je usporediva s tekućim razdobljem, kako bi se zajamčio kontinuitet rada LAG-ova i FLAG-ova te nesmetana provedba lokalnih razvojnih strategija.

Oblikovanje integriranog pristupa u svladavanju demografskih ili specifičnih potreba područja, s posebnim naglaskom na područja u posebno nepovoljnom položaju ustavna je i civilizacijska obveza za jačanje gospodarske, društvene i teritorijalne kohezije u svrhu smanjenja regionalnih nejednakosti. Stoga se zahtijeva integracija LEADER-CLLD-a u druge europske politike i alokacija od **najmanje 360 milijuna eura**, uz primjenu načela proporcionalnosti u odnosu na broj stanovnika, teritorijalni obuhvat i specifične potrebe lokalnih zajednica.

## 4. Radikalno smanjenje birokracije i uvođenje pojednostavljenih opcija troškova

Postojeća administrativna opterećenja i rigidne procedure sputavaju inovativnost i usporavaju dinamiku razvoja na terenu. Imperativ je žurno pristupiti pojednostavljenju mehanizama financiranja kako bi se fokus vratio na konkretne, mjerljive i opipljive rezultate.

**LEADER i CLLD jedinstveni su instrument**. Zahtijeva se proširenje izvornih ovlasti lokalnih akcijskih grupa, ujednačavanje provedbenih metodologija te stvarno

pojednostavljenje upravljačkih i kontrolnih sustava. Potrebno je maksimalno primijeniti mehanizme pojednostavljenih financijskih alata (poput jednokratnih iznosa i paušalnih stopa) u cjelokupnom procesu dodjele sredstava putem LAG-ova i FLAG-ova.

## 5. Zaštita ruralnih, obalnih i ribarskih područja i uloge lokalnih akcijskih grupa

Stanovništvu ruralnih, obalnih i ribarskih područja, kroz LEADER-CLLD metodologiju i rad LAG-ova i FLAG-ova, mora se omogućiti pravo na ostanak - kvalitetne javne usluge, dostojni životni uvjeti i generacijska obnova.

Potrebno je definirati jasan europski ruralni cilj s posebnim naglaskom na područja u posebno nepovoljnom položaju. Zahtijeva se obvezna procjena utjecaja („ruralna provjera/“rural proofing“) svih političkih odluka (EU, nacionalnih i regionalnih) na ruralna, obalna i ribarska područja. Zahtijeva se aktivno uključivanje LAG-ova i FLAG-ova putem njihovih mrežnih organizacija u provođenje "ruralne provjere" na terenu kako bi se osigurala teritorijalna kohezija.

## Konačna obveza

Iz Supetra na otoku Braču, u Republici Hrvatskoj, upućujemo ovu Deklaraciju svim institucijama - europskim, nacionalnim, regionalnim i lokalnim - kao povijesni poziv na djelovanje i zajedničku odgovornost.

Budućnost i stabilnost Europe neraskidivo su isprepletene s opstojnošću njezinih lokalnih zajednica. Nema kohezivnije, otpornije ni održivije Europe bez prosperitetnih, demografski živih i dinamičnih ruralnih, obalnih i ribarskih područja koja su sposobna graditi vlastitu budućnost.

Pozivamo tijela državne vlasti Republike Hrvatske i institucije Europske unije da ova temeljna načela bez odgađanja utkaju u svoje predstojeće strateške dokumente i nadolazeće programsko razdoblje, jamčeći pravo lokalnih zajednica na napredak u održivoj, pravednoj i uključivoj budućnosti.